

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ МЕДИЧНИХ НАУК
УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені О.О. Богомольця
ІНСТИТУТ ОЦІНКИ ВІДПОВІДНОСТІ, ГІГІЄНИ
ТА ЕКОЛОГІЇ

ЕКОЛОГІЧНІ ТА ГІГІЄНІЧНІ ПРОБЛЕМИ
СФЕРИ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ ЛЮДИНИ

(ЗБІРКА МАТЕРІАЛІВ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
З МІЖНАРОДНОЮ УЧАСТЮ)

25 березня 2026 р

м. Київ

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ МЕДИЧНИХ НАУК УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені О.О. Богомольця
ІНСТИТУТ ОЦІНКИ ВІДПОВІДНОСТІ, ГІГІЄНИ ТА ЕКОЛОГІЇ

ЕКОЛОГІЧНІ ТА ГІГІЄНІЧНІ ПРОБЛЕМИ
СФЕРИ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ ЛЮДИНИ
(ЗБІРКА МАТЕРІАЛІВ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ
КОНФЕРЕНЦІЇ З МІЖНАРОДНОЮ УЧАСТЮ)

25 березня 2026 р.

за загальною редакцією
член-кор. НАМН України, професора С.Т. Омельчука

м. Київ

2026

УДК _613+574]:061.3

Головний редактор: Омельчук С.Т. член-кор. НАМН України, д.мед.н., професор

Заступник головного редактора: Гринзовський А.М. д.мед.н., професор, Вавріневич О.П. д.мед.н., професорка.

Технічний редактор: доцент кафедри гігієни та екології НМУ імені О.О. Богомольця к. мед. н., доцент Кондратюк М.В.

Редакційна колегія:

БАРДОВ В.Г. – член-кор. НАМН України, д.мед.н., професор;

ГАРКАВИЙ С.І. – д.мед.н., професор;

ГРУЗЄВА Т.С. – д.мед.н., професорка;

ПЕТРУСЕВИЧ Т.В. – к.мед.н., доцентка;

КОРШУН М.М. – д.мед.н., професорка;

ШИРОБОКОВ В.П. – академік НАН та НАМН України, д.мед.н., професор;

ЯВОРОВСЬКИЙ О.П. – академік НАМН України, д.мед.н., професор.

Матеріали науково-практичної конференції з міжнародною участю «Екологічні та гігієнічні проблеми сфери життєдіяльності людини» (Київ, 25 березня 2026 р.) / за загальною редакцією член-кор. НАМН України, професора С.Т. Омельчука. – К., 2026. – 337 с.

У матеріалах науково-практичної конференції з міжнародною участю «Екологічні та гігієнічні проблеми сфери життєдіяльності людини» (Київ, 25 березня 2026 р.) висвітлено актуальні питання гігієни, екології та громадського здоров'я: хімічну й біологічну безпеку, якість повітря, води та харчових продуктів, вплив шуму, мікропластику, пестицидів і воєнних чинників на здоров'я населення. Основний акцент зосереджено на міждисциплінарному підході до оцінки ризиків, профілактики захворювань, розвитку кадрового потенціалу, гармонізації національних практик із європейськими стратегіями та післявоєнного відновлення України.

УДК _613+574]:061.3

Електронна версія збірника містить додаткові публікації, що з технічних причин не увійшли до друкованого примірника.

У разі повного або часткового використання матеріалів збірника посилання обов'язкове.

© НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ
імені О.О. Богомольця

МОНІТОРИНГ ІНФЕКЦІЙНОЇ ЗАХВОРЮВАНОСТІ НАСЕЛЕННЯ: КЛЮЧОВІ ТРЕНДИ ТА ВИКЛИКИ

Паламар С.І., Грузєва Т.С., Іншакова Г.В.

Національний медичний університет імені О.О. Богомольця,

Актуальність. Актуальність моніторингу інфекційної захворюваності обумовлена потребою в ранньому виявленні нових і мутованих збудників, контролем за поширенням антибіотикорезистентності в умовах глобалізації; необхідністю прогнозування епідемій, що виникають через кліматичні зміни, міграційні процеси та руйнування санітарної інфраструктури в зонах конфліктів; забезпеченням біологічної безпеки, що дозволяє державі ефективно розподіляти ресурси, впроваджувати заходи вакцинації та мінімізувати економічні збитки від спалахів хвороб.

Матеріали та методи. Дослідження проводилося з використанням медико-статистичного методу. Матеріалом слугували дані ДУ «Центр громадського здоров'я МОЗ України» про захворюваність населення України на інфекційну патологію, які проаналізовано за період 2016-2024 рр.

Результати. Результати епідеміологічного нагляду за інфекційною захворюваністю населення України свідчать про наявність низки позитивних тенденцій до її зменшення. Так, захворюваність населення на ВІЛ-інфекцію впродовж 2015-2024 рр. скоротилася на 34,1%. Водночас, на деяких адміністративних територіях спостерігалися високі рівні ВІЛ-інфікованості.

За даними моніторингу 2024 р. у Дніпропетровській області показник у 2,7 раза перевищував середній в країні (24,5 випадків на 100 тис.), в Одеській – у 2,4 раза, Кіровоградській – в 1,6 раза. Традиційно, суттєво нижчі рівні ВІЛ-інфікованості виявлялися в західних областях країни, включаючи Закарпатську, Чернівецьку, Тернопільську, Івано-Франківську області.

Захворюваність населення на СНІД також демонструвала тенденцію до зниження, темп якого склав впродовж 2015-2024 рр. 61,8%. Позитивним трендом характеризувалася захворюваність населення на туберкульоз, рівень якої за

досліджуваний період скоротився на 59,3%. При цьому, показники захворюваності сільського населення перевищували аналогічні показники міського населення на 23,1%-35,4% у різні роки спостереження.

Моніторинг інфекційної захворюваності впродовж 2016-2024 рр. засвідчив прогрес у скороченні частоти захворювань населення на краснуху на 91,7%, педикульоз і фтиріоз - на 83,2%, гонококову інфекцію – на 78,4%, грип – на 74,7%. тощо.

Проте, виявлено негативні тенденції до зростання захворюваності населення на сифіліс у 8,1 рази, на кір - у 4,4 рази, на кашлюк – у 2,5 рази, на правець - у 1,5 рази.

Дослідження підтверджує також закономірність про сезонну залежність поширеності багатьох інфекцій. Якщо пік захворювань на ГРВІ та грип традиційно охоплює холодний період з листопада по березень, то активізація кишкових патогенів (сальмонельозу, ротавірусу) спостерігається з настанням літньої спеки. Паралельно з цим, сезонні алергічні реакції мають власну циклічність, демонструючи сплески під час весняного цвітіння та в період осіннього запилення.

Висновки. Траєкторія поширення інфекцій в Україні за останнє десятиліття (2016-2024 рр.) вказує на нестабільність епідемічного фону, де успішні кейси стримування хвороб чергуються з очевидними збоями в механізмах імунопрофілактики та моніторингу. Показники демонструють як ефективність профілактики, так і системні збої в організації нагляду та планових щеплень. Для стабілізації ситуації критично важливо активізувати заходи з імунізації, що дозволить досягти цільових показників охоплення населення щепленнями та зупинити поширення кору й кашлюку. Паралельно необхідно збільшити обсяги фінансування та доступність діагностичних сервісів для контролю за захворюваністю на сифіліс, а також посилити інформаційну кампанію щодо регулярної ревакцинації дорослих проти дифтерії та правця. Відтак, пріоритетом епіднагляду має стати жорсткий моніторинг інфекційних загроз для обґрунтування заходів протидії.